

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра виховних технологій та педагогічної творчості

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
виховних технологій та
педагогічної творчості

“ 30 ” *серпня* 20 *19* року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВВЗ.1.03 ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(шифр і назва напрямку підготовки/спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта

(назва освітньої програми)

Факультет/інститут початкової освіти

(назва факультету/інституту)

Робоча програма дисципліни «Основи педагогічної майстерності» для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості В. В. Макарчук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри виховних технологій та педагогічної творчості

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 року

Завідувач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості

_____ (підпис)

(Макарчук В. В.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти

Протокол №1 від «30» серпня 2019 року

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

_____ (підпис)

(Ящук О. М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 Освіта</u> (шифр і назва)	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>013 Початкова освіта</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		–	1-й – 2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		–	2й – 3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	–	6 год.
		Практичні, семінарські	
		–	6 год.
		Самостійна робота	
		–	108 год.
		Індивідуальні завдання:	
		–	–
		Вид контролю:	
–	залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання – 10/90

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Навчальна дисципліна «Основи педагогічної майстерності» покликана формувати здатність і готовність студентів професійно розуміти зміст основ педагогічної майстерності, її складові елементи; вдосконалювати педагогічні здібності, вміння педагогічної техніки, та оволодівати технікою мовлення із використанням мовленнєвих вимог.

Завдання курсу: формувати ключові компетентності:

ЗК 3 – здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Проявляти ініціативу, пропонувати ідеї/гіпотези та організовувати діяльність щодо їх доведення, приймати обґрунтовані рішення та нести за них соціальну, етичну відповідальність.

ЗК 4 – здатність бути критичним і самокритичним. Осмислення, переосмислення дій щодо ґрунтовного самоаналізу власної діяльності, самокритики, сприймання конструктивної критики з метою підвищення рівня професійної майстерності.

ЗК 5 – здатність вчитися та оволодівати знаннями. Самостійно набувати нові знання й уміння та використовувати їх у стандартних та нових ситуаціях, розвивати власний інтелектуальний потенціал.

ФК 5 – психолого-педагогічна.

Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу через знання та розуміння фундаментальних основ психологічної та педагогічної наук.

ФК 7 – здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Здійснювати контроль/самоконтроль процесу та оцінювання/самооцінювання результатів діяльності з метою забезпечення їхньої якості.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Знати завдання, зміст, основні поняття та категорії, методичний інструментарій, сучасні концепції розвитку педагогічної/психологічної науки; розуміти закономірності розвитку особистості та особливості її поведінки в суспільному середовищі; визначати найоптимальніші педагогічні/психологічні ідеї зі спадщини минулого з метою творчого застосування у шкільній практиці.

ПРН 11. Володіти когнітивно-творчими якостями: інтелектуальною активністю, гнучкістю й оригінальністю мислення, інтуїцією, критичністю тощо.

ПРН 14. Застосовувати наукові знання та практичні уміння й навички, що складають теоретичну й діяльнісну основи навчальної дисципліни, для розв'язання задач, які належать до певного кола означеної дисципліни або мультидисциплінарних контекстів.

ПРН 15. Вирішувати складні стандартні/нестандартні задачі та проблеми у процесі навчальної/професійної діяльності; приймати обґрунтовані та відповідальні рішення.

ПРН 18. Володіти навичками організації ефективної комунікації в процесі управління/професійної діяльності, демонструвати вміння взаємодіяти з суб'єктами освітнього процесу/зацікавленими особами та впливати на їх поведінку для створення сприятливого соціально-психологічного комунікативного середовища. ПРН 24. Здійснювати рефлексію власної професійної діяльності; володіти навичками самоорганізації, саморозвитку з метою підвищення рівня педагогічної майстерності.

3. Мова навчання

Мова навчання: українська

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Творчість і майстерність у педагогічній професії

Тема 1. Сутність та зміст педагогічної майстерності та творчості вчителя, шляхи її реалізації. Педагогічна діяльність та її структура. Компоненти педагогічної діяльності. Педагогічна практика та педагогічний досвід. Критерії визначення рівня педагогічного досвіду. Суть поняття «педагогічна майстерність» учителя. Елементи педагогічної майстерності. Коротка характеристика елементів педагогічної майстерності вчителя. Особливості зовнішньої та внутрішньої техніки вчителя: складові, характеристика, шляхи удосконалення. Рівні оволодіння педагогічною майстерністю. Конкурс «Вчитель року» як критерій вияву та утвердження майстрів педагогічної справи.

Тема 2. Учитель-вихователь як суб'єкт творчої педагогічної праці. Функції педагогічного мовлення. Недоліки мовлення. Шляхи удосконалення мовлення майбутнього вчителя. Правила майстерного мовлення вчителя. Поняття «спілкування» та «педагогічне спілкування». Ознаки майстерного педагогічного спілкування. Структура педагогічного спілкування. Стилі педагогічного спілкування (загальновідомі та різновидові характеристики). Недоліки педагогічного спілкування.

Тема 3. Теоретико-технологічні основи професійно-педагогічної діяльності. Поняття педагогічної ситуації. Мотиви виникнення педагогічних ситуацій. Типи педагогічних ситуацій за характером протікання подій. Етапи розв'язання педагогічної ситуації. Характеристика основних етапів розв'язання педагогічної ситуації. Поняття „педагогічна ситуація” та „педагогічна задача”. Методи розв'язання педагогічної ситуації. Правила майстерного розв'язання педагогічної ситуації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Культура педагогічної взаємодії

Тема 4. Теоретичні та технологічні основи професійно-педагогічного спілкування. Поняття «мовлення» та «педагогічне мовлення». Різновиди мовлення. Складові характеристики мовлення вчителя. Функції педагогічного мовлення. Недоліки мовлення. Шляхи удосконалення мовлення майбутнього вчителя. Правила майстерного мовлення вчителя. Поняття «спілкування» та «педагогічне спілкування». Ознаки майстерного педагогічного спілкування. Структура педагогічного спілкування. Стилі педагогічного спілкування (загальновідомі та різновидові характеристики). Недоліки педагогічного спілкування. Шляхи подолання недоліків педагогічного спілкування. Правила комфортного педагогічного спілкування.

Тема 5. Педагогічна техніка. Поняття внутрішньої та зовнішньої техніки вчителя. Елементи внутрішньої та зовнішньої техніки вчителя. Шляхи

удосконалення педагогічної техніки. Майстерність впливати на особистість та на колектив.

Тема 6. Педагогічний артистизм. Спільне у театральній та педагогічній діяльностях. Негативні сторони схожості педагогічної та театральної діяльності. Типи акторів та вчителів за К. Станіславським. Правила майстерної педагогічної дії з точки зору її театралізації.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с/р		л	п	лаб.	інд.	с/р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль I												
Змістовий модуль I. Творчість і майстерність у педагогічній професії												
Тема 1. Сутність та зміст педагогічної майстерності та творчості вчителя, шляхи її реалізації.	–	–	–	–	–	–	20	2	–	–	–	18
Тема 2. Учитель-вихователь як суб'єкт творчої педагогічної праці.	–	–	–	–	–	–	20	–	2	–	–	18
Тема 3. Теоретико-технологічні основи професійно-педагогічної діяльності.	–	–	–	–	–	–	20	2	–	–	–	18
Разом за змістовим модулем 1	–	–	–	–	–	–	60	4	2	–	–	54
Змістовий модуль II. Культура педагогічної взаємодії												
Тема 4. Теоретичні та технологічні основи професійно-педагогічного спілкування.	–	–	–	–	–	–	20	–	2	–	–	18
Тема 5. Педагогічна техніка	–	–	–	–	–	–	20	2	–	–	–	18
Тема 6. Педагогічний артистизм.	–	–	–	–	–	–	20	–	2	–	–	18
Разом за змістовим модулем 2	–	–	–	–	–	–	60	2	4	–	–	54
Усього годин	–	–	–	–	–	–	120	6	6	–	–	108
Модуль 2												
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин	–	–	–	–	–	–	120	6	6	–	–	108

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Учитель-вихователь як суб'єкт творчої педагогічної праці	2
2.	Теоретичні та технологічні основи професійно-педагогічного спілкування	2
3.	Педагогічний артистизм	2
Всього:		6

7. Самостійна робота

№ з/п	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Суть поняття «педагогічна майстерність» учителя. Елементи педагогічної майстерності. Коротка характеристика елементів педагогічної майстерності вчителя.	18
2	Функції педагогічного мовлення. Недоліки мовлення. Шляхи удосконалення мовлення майбутнього вчителя. Правила майстерного мовлення вчителя. Поняття «спілкування» та «педагогічне спілкування».	18
3	Поняття педагогічної ситуації. Мотиви виникнення педагогічних ситуацій. Типи педагогічних ситуацій за характером протікання подій. Етапи розв'язання педагогічної ситуації.	18
4	Поняття «мовлення» та «педагогічне мовлення». Різновиди мовлення. Складові характеристики мовлення вчителя. Функції педагогічного мовлення. Недоліки мовлення. Шляхи удосконалення мовлення майбутнього вчителя.	18
5	Поняття внутрішньої та зовнішньої техніки вчителя. Елементи внутрішньої та зовнішньої техніки вчителя. Шляхи удосконалення педагогічної техніки. Майстерність впливати на особистість та на колектив.	18
6	Спільне у театральній та педагогічній діяльності. Негативні сторони схожості педагогічної та театральної діяльності. Типи акторів та вчителів за К. Станіславським. Правила майстерної педагогічної дії з точки зору її театралізації.	18
Разом		108

8. Методи навчання

Словесні (розповідь, бесіда, лекція тощо). наочні (ілюстрація, демонстрація тощо), практичні методи, репродуктивний метод, частково-пошуковий метод, метод проблемного навчання, навчальна робота під керівництвом викладача,

самостійна робота студентів, розв'язування задач/творчих завдань, робота в інтернет-просторі, інтерактивні методи навчання, рольові ігри, банки візуального супроводу освітнього процесу, метод проектів, розробка портфоліо тощо.

9. Методи контролю

Усне опитування, письмове тестування, захист ІНДЗ, підготовка портфоліо, перевірка виконання самостійної роботи, підготовка та захист проекту, вирішення проблемних задач, моделювання ситуації, критичний аналіз ситуації, самооцінювання, залік.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння успішно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100 А	відмінно	зараховано
75 – 89 В-С	добре	

60 – 74 Д-Е	задовільно	
35 – 59 FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34 F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
Т 1	Т 2	Т 3	МК	Т 4	Т 5	Т 6	МК	100
10	10	10	20	10	10	10	20	

12. Методичне забезпечення

- Опорні конспекти лекцій,
- Навчально-методичні посібники,
- Методичні рекомендації.

Ефективно використовується система дистанційного навчання «Moodle», яка є засобом отримання студентами необхідної інформації, активізації, комунікації (зокрема, у ситуації викладач – студент), перевірки знань, умінь та навичок.

13. Рекомендована література:

Основна:

1. Добридень А.В. Практикум з основ педагогічної майстерності. – Умань: Алмі, 2017. – 216 с.
2. Добридень А.В. Практикум з основ педагогічної майстерності. – Умань: Візаві, 2016. – 177 с.
3. Лавріненко О.А. Історія педагогічної майстерності. – К.: Богданова А. М., 2009. – 328 с.
4. Осадченко І.І. Основи педагогічної творчості та майстерності. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2012. – 169 с.
5. Кол. Авт.: Н.В. Гузій, Т.В. Шестакова, В.Х. Сидоренко Основи педагогічної творчості та майстерності. – Суми: Еллада S, 2009. – 255 с.
6. За ред. І. А. Зязюна Педагогічна майстерність. – К.: Вища школа, 2004. – 422 с.
7. За ред. С.О. Сисоєвої Педагогічна творчість. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. – 183 с.
8. Уклад. Н.В. Гузій Педагогічна творчість і майстерність. – К.: ІЗМН, 2000. – 168 с.

9. Пилипчук В.В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя в предметних методиках навчання. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 173 с.
10. Пихтіна Н.П. Основи педагогічної техніки. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 312 с.
11. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості. – К.: Міленіум, 2006. – 345 с.
12. Авторська школа О.А. Захаренка: Матеріали конф./ Ред кол. В.Г.Кузь та ін. – К.: Наук. світ, 2000. – 43 с.
13. Виговська О.І. Вчитель: як його вчити/ /Директор школи. – 2001. – № 4. – С. 76–80.
14. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 312 с.
15. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – 24 с.
16. Освітні технології: Навч.-метод. посіб./ О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
17. Педагогічна майстерність: Підручник/ І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – 3-тє вид., допов. І переробл. – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 376 с.
18. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базидевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А.Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с.
19. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базидевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А.Зязюна. – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 462 с.

Допоміжна:

1. Красовицький М.Ю. США – Україна. Ставлення до людини: тривожні контрасти очима педагога// Директор школи. – 2001. – № 3–4. – С. 74–76.
2. Кузь В.Г. Сільська школа, сільський вчитель ХХІ століття// Збірник наукових праць/ Голов. ред. В.Г.Кузь. – К.: Наук. світ, 2000. – 279 с.
3. Макаренко А.С. О человеческих чувствах/ Педагогические сочинения: В 8-ми т. Сост.: М.Д.Виноградов, А.А.Флоров. – М.: Педагогика, 1985. – Т.6. – С. 317–321.
4. Макаренко А.С. Педагогическая поэма/ Педагогические сочинения: В 8-ми т. Сост.: М.Д.Виноградов, А.А.Флоров. – М.: Педагогика, 1985. – Т. 2. – 387 с.
5. Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа/ Вибрані твори. В. 5-ти т. К.: Рад.шк., 1976. – Т.4. – С. 72–74.
6. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості/ Вибрані твори. В. 5-ти т. К.: Рад.шк., 1976. – Т.1. – С. 197–202; 233–281.
7. Сухомлинський В.О. Сто порад учителям/ Вибрані твори. В. 5-ти т. К.: Рад.шк., 1976. – Т.2. – С. 419–656.
8. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину/ Вибрані твори. В. 5-ти т. К.: Рад.шк., 1976. – Т.2. – С. 334–418.

9. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології/ Вибр. твори: В 2-х т., Пер. з рос./ Ред. Кол.: В.М.Столетов. – К.: Рад. шк., 1983. – Т. 1. – 740 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education.gov.ua

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nduv.gov.ua

2. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tnpu.edu.ua

3. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www. – udpu.org. ua](http://www.udpu.org.ua)